

Тільки нашими спільними зусиллями
ми збережемо світ диких тварин

Зміст

Загальні відомості про зоопарк	5
Історична довідка	6
Пояснювальна записка	12
Звіт про безкоштовну допомогу	18
Показники діяльності зоопарку	29
Рух колекції	33
Цифровий звіт	50
Збереження молодняку	52
Список тварин, переданих і прийнятих по договорах 2021	54
Пропонуємо	58
Шукаємо	59
Звіт відділу еколого-просвітньої роботи та зв'язків з громадськістю	60
Звіт відділу Акватораріум	68
Звіт відділу орнітології	77
Звіт відділу хижих тварин	88
Звіт відділу копитно-хоботних тварин	93
Звіт про роботу відділу приматів	101
Звіт відділу свійських тварин	104
Звіт про роботу віварію	108
Звіт відділу ветеринарної медицини	112
Звіт відділу кормів	118
Звіт про роботу ботаніко-господарського відділу	125
Список співробітників зоопарку, відповідальних за складання звіту	127
Наші ювіляри	129

Пішов у минуле 2022 рік. Один із найскладніших та найтривожніших років у 120-річній історії Миколаївського зоопарку. Рік війни. Рік страшної агресії росії в Україні. Загинули тисячі людей. Зруйновано цілі міста та села країни. Понад 250 днів і ночей місто зазнавало обстрілів російськими ракетами та снарядами. 8 ракет впало на територію Миколаївського зоопарку. Але ми прожили цей рік. Ми вистояли! Ми зберегли Миколаївський зоопарк, його тварин, а головне – людей. Колектив залишився на місці. Перші місяці агресії співробітники жили в зоопарку, щоб рано-вранці приступити до догляду за тваринами. Ми вдячні всім, хто з перших днів війни надавав допомогу Миколаївському зоопарку, простим городянам, волонтерам, нашим друзям із зоопарків Європи. Ми дякуємо ЄАЗА (Європейська асоціація зоопарків та акваріумів) за велику фінансову підтримку і нашого зоопарку, і зоопарків України. Понад 1,5 млн. євро ЄАЗА збрала та перерахувала українським

зоопаркам. Ми вдячні зоопаркам Польщі, Чехії, Німеччини, Естонії за допомогу кормами та ветеринарними препаратами. Ми вдячні всім жителям Землі за фінансову підтримку зоопарку та придбання квитків онлайн на нашому сайті. Велику увагу до проблем зоопарку приділяли в українській та міжнародній пресі. Ми вдячні тим журналістам, які постійно давали репортажі про стан справ, проблеми з кормами, відсутність води та електрики. Разом ми вирішили ці проблеми і, звичайно, найбільша подяка нашим ЗСУ за захист України, нашого міста та нашого зоопарку. Слава Україні! Героям слава!

Директор Миколаївського зоопарку,
Заслужений працівник культури України,
Президент Асоціації зоопарків України

Володимир Топчий

The year 2022 went into the past. One of the most difficult and disturbing years in the 120-year history of Mykolaiv Zoo. A year of war. The year of Russia's terrible aggression in Ukraine. Thousands of people died. Entire cities and villages of the country were destroyed. For more than 250 days and nights, the city was bombarded by Russian rockets and shells. 8 rockets fell on the territory of Mykolaiv Zoo. But we lived through this year. We survived! We saved Mykolaiv Zoo, its animals, and most importantly, its people. The team remained in place. During the first months of the aggression, the employees lived in the zoo in order to start caring for the animals early in the morning. We are grateful to everyone who, from the first days of the war, provided assistance to Mykolaiv Zoo, ordinary townspeople, volunteers, and our friends from zoos in Europe. We thank EAZA (European Association of Zoos and Aquaria) for the great financial support of both our zoo and the zoos of Ukraine. EAZA collected and transferred more than 1.5 million euros to Ukrainian zoos. We are grateful to the zoos of Poland, the Czech Republic, Germany, Estonia for their help with animal feed and veterinary drugs. We are grateful to all the inhabitants of the Earth for their financial support of the zoo and for purchasing tickets online on our website. Much attention was paid to the problems of the zoo in the Ukrainian and international press. We are grateful to those journalists who constantly provided reports on the state of affairs, problems with animal feed, lack of water and electricity. Together we solved these problems and, of course, the biggest thanks to our Armed Forces of Ukraine for protecting Ukraine, our city and our zoo. Glory to Ukraine! Glory to heroes!

Director of Mykolaiv Zoo,
Honored Worker of Culture of Ukraine,
President of the Association of Zoos of Ukraine

Volodymyr Topchy

Загальні відомості про зоопарк

м. Миколаїв
54003 Україна, Миколаїв

пл. Миколи Леонтовича, 1
тел:

Тел факс
E-mail

Офіційна сторінка:

Директор

Заслужений працівник культури
України

Заст. директора з зоотехнічних
питань

Заст. директора з
адміністративно-
господарської діяльності

Начальник відділу вет. медицини

Штат

Площа

Відвідуваність*

Фактична відвідуваність
зоопарка складає

Ссавці

Птахи

Плазуни

Земноводні

Риби

Безхребетні

ВСЬОГО:

Тварини Червоної книги України

МСОП

Риби

Земноводні

Плазуни

Птахи

Ссавці

Членство: EAZA (кандидат), AZU, Species360, WAZA, VCF (Vulture Conservation Foundation)

Наш девіз: «Тільки нашими спільними зусиллями ми збережемо світ диких тварин»

Структура Миколаївського зоопарку:

1. Адміністративно-управлінський апарат
2. Бухгалтерія
3. Відділи, що утримують тварин: акватераріум, орнітології, хижих тварин, копитно-хоботних тварин, приматів, віварій, свійських тварин
4. Відділ еколого-просвітницької роботи та зв'язків з громадськістю
5. Відділ ремонтно-експлуатаційний
6. Відділ ветеринарної медицини
7. Відділ кормів
8. Складське господарство

Населення **470 011 осіб (станом на 01.01.2022)**

Під час війни тимчасово з міста виїхало понад 250 тис. людей.

Директор: +380512571859

Заст. директора: +380512301983

Приймальня: +380512300550

topchy_zoo@vega.com.ua

yuri.kirichenkozoo@gmail.com

kirichenko_zoo@vega.com.ua

www.zoo.nikolaev.ua

Топчий Володимир Миколайович

Кириченко Юрій Євгенович

Паршин Руслан Васильович

Явкін Олег Георгійович

230 осіб

184813 м²

677 478 осіб (платно віртуально – 677 478 осіб)

19 199 осіб: дорослих - 15 996, дітей - 3 203

83 види

418 особин

112 видів

826 особин

70 видів

267 особин

5 видів

31 особина

113 видів

1138 особин

51 вид

587 особин

434 види

3267 особин + 4813 ос. (віварій)

21 вид

63 особини

206 видів

1465 особин

35/381

4/29

18/85

88/695

60/275

9. Відділ матеріально-технічного постачання

10. Ботаніко-господарський відділ

11. Відділ з експлуатації та ремонту автотранспорту та обладнання

У зоопарку на 01.01.2023 р. працює 218 осіб.

* – у зв'язку з воєнними діями зоопарк більшу частину року було зачинено для відвідувачів. Вказано кількість реалізованих квитків. Більшість з них є онлайн-квитками

Портрет М.П. Леонтовича, виконаний С. Пантелейчуком.

Миколаївський зоопарк був заснований у 1901 р. міським головою Миколою Павловичем Леонтовичем на базі його приватної колекції. Основою експозиції був акваріум. У 1918 р. колекція Леонтовича була націоналізована і названа Державним Акваріумом-зоосадам. Площа території була збільшена до 0,75 га. У 1937 р. директором Ф.Г. Нічиковим при зоосаді був створений гурток юннатів, один із перших в Україні. У роки Другої світової війни в період німецько-фашистської окупації зоопарк не припиняв своєї діяльності. Після війни територія зоопарку стала упорядковуватись, колекція тварин поповнювалася. У 1948 р. Акваріум-зоосад був перейменований у Миколаївський зоопарк. У 1977 р. зоопарк був переведений на нову територію площею 18 га. У 1993 р. зоопарк був прийнятий до Європейської асоціації зоопарків та акваріумів (EAZA), з 1995 р. зоопарк став членом Євро-азіатської регіональної асоціації зоопарків та акваріумів (EARAZA). У 1998 р. зоопарк приєднався до Міжнародної системи обліку тварин (тоді –

ISIS, нині Species360). П'ятнадцятого червня 2003 р. зоопарк був прийнятий у члени Всесвітньої асоціації зоопарків і акваріумів (WAZA). У 2001 р., ювілейному для зоопарку, був урочисто піднятий прапор зоопарку, відкрито нову експозицію тераріуму, добудовано половину літніх вольєрів «Острова звірів», реконструйовано площу перед зоопарком і відкрито пам'ятник М.П. Леонтовичу. Основні урочистості, присвячені 100-річчю зоопарку, розпочалися 7 вересня 2001 р. відкриттям міжнародної конференції. У 2002 р. частина території була відчужена містом, а зоопарку прирізали територію площею 11161 м². Загальна площа зоопарку склала 184 813 м. 07.11.2002 р. Міжнародний Академічний Рейтинг популярності і якості «Золота фортуна» нагородив зоопарк «Кришталевим Рогом Достатку». У 2003 р. у зоопарку змінилася адреса: площа перед зоопарком отримала ім'я його засновника М.П. Леонтовича. Були розроблені основні документи: кадастровий план на землю і технічний паспорт БТІ. У 2004 р. був складений генеральний план зоопарку. За результатами Всеукраїнського конкурсу якості продукції «100 кращих товарів України-2003» у 2004р. Миколаївський зоопарк був визнаний переможцем у номінації «Обслуговування» та був відзначений Державним Знаком якості. 11.02.2005 р. громадськості була представлена драма М.О. Троянова «Сніданок у міського голови», присвячена трагічному життю засновника Миколаївського зоопарку міського голови М.П. Леонтовича. Для створення п'єси Миколаївський зоопарк забезпечив автора архівними матеріалами. 13-го травня 2006 р. на площі ім. М. Леонтовича було відкрито «Пам'ятний знак співдружності зоопарків світу» та закладено клумбу з землею, надісланою з більш, ніж 30 зоопарків світу. У центрі клумби встановлений декоративний металевий

показчик відстані до зоопарків-учасників цієї акції. Шостого жовтня 2006 р. відбулася урочиста презентація двох книг: збірки, що включає статтю «Мій Леонтович» (автор В.М. Топчий) і п'єсу «Сніданок у міського голови» (автор М.О. Троянов), а також третє видання путівника по Миколаївському зоопарку «Навколо світу за півдня» (автор В.М. Топчий). Вісімнадцятого листопада 2006 р. після реконструкції відбулося відкриття музею зоопарку. 15-16 вересня 2007 р. пройшла перша Міжнародна конференція юннатського руху, присвячена 70-річчю гуртка юних біологів Миколаївського зоопарку. 18 грудня

2007 р. Миколаївський зоопарк отримав нагороду Всеукраїнського фонду сприяння міжнародному спілкуванню «Українське народне посольство». Директор В.М. Топчий був нагороджений «Орденем Святого Миколи Чудотворця» III ступеня, а

Ф.Г. Нічиков із першими учасниками гуртка 1937 р.

Знак співдружності зоопарків світу

Музей

колектив Миколаївського зоопарку – золотою медаллю «За високий професіоналізм». У кінці 2007р. випущено 2-е видання (доповнене і перероблене) книги «Раціонали тварин Миколаївського зоопарку». У серпні 2008 р. вийшов з друку «Збірник нормативних документів Миколаївського зоопарку». Шостого вересня 2008 р. відбулося святкування 30-річчя діяльності зоопарку на новій території, у рамках якого пройшло відкриття меморіальної дошки,

присвяченої І.М. Канаєву, голові міськвиконкому, який зробив великий внесок у будівництво Миколаївського зоопарку на новій території; відкрилася виставка «Історія зоопарку в особах». Відвідувачам були представлені портрети директорів Миколаївського зоопарку. П'ятого вересня 2009 р. Миколаївський зоопарк відзначив 108-річчя. На святкуванні відбулася презентація гімну зоопарку «Ми з тобою однієї крові!» (автор Ю.Ю. Храмов) і презентація нової книги про зоопарк «Під покровом Мауглі і Баґри» (автор Наталія Христова). У цей день також були урочисто відкриті мармурові леви-вартові, встановлені біля воріт нашого зоопарку до 220-річчя міста Миколаєва за підтримки мера міста В.Д. Чайки та директора зоопарку В.М. Топчого. 11-го вересня 2009 р. Указом Президента України №730/2009 «Про відзначення державними нагородами України» директору Миколаївського зоопарку В.М. Топчому було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник культури України». З друку вийшла нова книга про Миколаївський зоопарк «Ми з тобою однієї крові. Фотоальбом». На знімках зображені тільки тварини Миколаївського зоопарку. 23 листопада 2010 р. відбулося перетворення зоопарку з комунального підприємства Миколаївської міської ради «Миколаївський зоопарк» у комунальну установу Миколаївський зоопарк. 1 лютого 2011 року Миколаївським зоопарком був заснований Орден Миколи Леонтовича, засновника Миколаївського зоопарку. З 31 травня по 3 червня 2011 року була проведена XVII Міжнародна конференція Євро-азіатської регіональної асоціації зоопарків і акваріумів, приурочена до 110-ї річниці Миколаївського зоопарку. У роботі конференції взяли участь 133 спеціаліста з 19 країн світу. 22-23 жовтня 2011 року у м. Миколаєві відбулася I Всеукраїнська науково-практична конференція та виставка-семінар «Проблеми тераріумістики». На конференції було вирішено створити Всеукраїнську асоціацію любителів тераріумних тварин. Двадцятого грудня 2011 року в конференц-залі Миколаївського зоопарку відбулося урочисте засідання, присвячене 135-річчю від дня народження засновника Миколаївського зоопарку і його першого директора Миколи Павловича Леонтовича.

Орден М.П. Леонтовича

Восьмого вересня 2012 р. директор Миколаївського зоопарку Володимир Миколайович Топчий, Заслужений працівник культури України, у той час член ради Європейської асоціації зоопарків і акваріумів, був нагороджений Премією Євро-азіатської регіональної асоціації зоопарків та акваріумів ім. С. М. Кудрявцева. Церемонія нагородження проходила в урочистій обстановці на Щорічній конференції ЄАРАЗА у м. Ярославлі (Росія). Премію Володимиру Миколайовичу вручив президент ЄАРАЗА, член-кореспондент Російської Академії природничих наук, генеральний директор Московського зоопарку Володимир Володимирович Спіцин.

Презентація книги «Миколаївський зоопарк в фотографіях і документах».

Миколаївський зоопарк, першим серед туристичних центрів Миколаївщини, увійшов до Європейської системи «Туристична марка», яка діє у 19 країнах світу. Ми раді представити нашим відвідувачам свою туристичну марку під № 401 «Миколаївський зоопарк», урочиста презентація

Урочисте відкриття конференції в зоопарку

якої відбулася у день народження зоопарку і була приурочена до 226-річчя міста Миколаєва. З 2015р. Миколаївський зоопарк почав видавати річні звіти зоопарку друкарським способом. У барвистих ілюстрованих брошурах представлений аналіз динаміки зміни чисельного складу тварин зоопарку, аналіз годування, збереження молодняку тощо.

З 29 серпня по 1 вересня 2016 року пройшов акредитаційний скринінг Миколаївського зоопарку представниками ЄАЗА, за результатами якого Миколаївському зоопарку було знижено статус до кандидата у члени ЄАЗА з наданням 5 років для проведення необхідної модернізації з

метою досягнення сучасних стандартів ЄАЗА.

Протягом останніх десяти років проводилася робота по вдосконаленню затверджених у 2007 р. раціонів та створення нових раціонів для видів тварин, які раніше не утримувалися у зоопарку. Результатом цієї роботи став випуск третього видання раціонів. Зоопарк перейшов на годівлю тварин за новими раціонами з 01.06.2017 р.

16 листопада 2017 року у Миколаївському зоопарку пройшла щорічна звітна конференція Української Асоціації Зоопарків і Акваріумів (УАЗА). У конференції взяли участь 25 представників із 12 зоопарків, акваріумів, тераріумів України. Основна тема щорічної конференції УАЗА-2017 – «Вдосконалення умов утримання тварин і створення нових сучасних експозицій зоопарку». Також велику увагу було приділено розгляду та обговоренню законопроектів щодо збереження природного фонду України. У березні 2018 року був виданий четвертий збірник наукових статей співробітників Миколаївського зоопарку, а також наших колег із зоопарків України. У цьому збірнику представлено 36 статей із 7 зоопарків. З 28 по 29 листопада 2018 року на теренах Миколаївського зоопарку пройшла науково-практична конференція представників Української асоціації зоопарків та акваріумів (УАЗА), присвячена питанням годування диких тварин у зоопарку, приготуванню кормів та техніці безпеки при годуванні. У конференції взяли участь 26 спеціалістів з годування тварин, які прибули із зоопарків України.

З 16 серпня по 27 грудня 2019 року була проведена первинна атестація умов праці 83 робочих місць робітників з догляду за тваринами зоологічних відділів щодо визначення права на пільги і компенсації за роботу зі шкідливими і важкими умовами праці. Дослідження проводилися санітарною лабораторією Миколаївської філії ДП «ЧЕТЦ Держпраці» та південно-регіональною санітарною лабораторією з охорони праці та атестації робочих місць за рахунок власних коштів зоопарку на суму 44220 грн. За показниками результатів первинної атестації робочих місць та відповідно до законодавчих актів України встановлено наступні пільги і компенсації за шкідливі і важкі умови праці на всіх зоологічних відділах:

- доплати – 12% тарифної ставки за шкідливі і важкі умови праці згідно встановленої шкали «Типового положення про оцінку умов праці на робочих місцях і порядок застосування галузевих переліків робіт, на яких можуть встановлюватися доплати робітникам за умови праці». Доплати нараховуються за фактично відпрацьований час у шкідливих і важких умовах праці;

- збільшена тривалість щорічної додаткової відпустки за особливий характер праці до семи календарних днів, яка визначається залежно від фактично відпрацьованого часу.

Відкриття конференції в зоопарку

12 грудня 2019 року в Центральній бібліотеці ім. М.Л. Кропивницького відбулася презентація нової колекційної фотокниги «Миколаївський зоопарк в фотографіях і документах» (автор В.М. Топчий).

У 2020 році зоопарк зазнав значних матеріальних збитків не менш ніж на 3 мільйони гривень з причини карантинних заходів, що були введені в країні через епідемію COVID-19. У цей період з 17 березня до 11 травня 2020 року Миколаївський зоопарк був тимчасово зачинений для відвідувачів згідно з розпорядженням міського голови О.Ф. Сенкевича №65р від 16.03.2020 р. Зоопарк пережив цей період без жодної зовнішньої фінансової підтримки.

15 вересня 2021 року у Миколаївському зоопарку відбулося урочисте відкриття конференції «Зоопарк у реаліях сьогодення», присвяченої 120-річчю заснування Миколаївського зоопарку. До нас приїхали 27 представників 15 зоопарків України. Мета конференції – обмін досвідом з питань роботи сучасного зоопарку в умовах сьогодення. Також одним з основних питань конференції було створення нової спільноти, яка об'єднує зоопарки та інші установи, які утримують диких тварин – Асоціації зоопарків України (АЗУ). Засновниками цієї асоціації стали директори 9 присутніх на конференції зоопарків.

ВІЙНА

24 лютого 2022 року Україна була піддана нічим не обґрунтованій агресії з боку росії.

25 лютого на другий день війни зоопарк

було закрито для відвідування. І, відповідно, у зоопарку зникли кошти, які отримуються від входної плати. Тоді директор зоопарку Володимир Топчий звернувся до громадськості, не лише до мешканців міста та України, а й до добрих людей у всьому Світі. «Допоможіть врятувати зоопарк та тварин! Купуйте квитки онлайн на нашому сайті для відвідування зоопарку».

26 лютого Миколаївський зоопарк ухвалив рішення про припинення членства у ЄАРАЗА та про вихід директора зоопарку Володимира Топчого зі складу президії цієї асоціації, яка об'єднує зоопарки та акваріуми рф та деяких інших країн.

Бої біля зоопарку

Перша ракета, яка впала на територію зоопарку 28.02.23

З перших чисел березня почали надходити кошти. Крім того, Миколаївський зоопарк відкрив благодійні розрахункові рахунки в євро, доларах, швейцарських франках, чеських кронах, польських злотих, англійських фунтах, японських ієнах. Люди з усього світу купували квитки та перераховували кошти на ці рахунки.

Завдяки широкій інформаційній кампанії у зоопарку і сьогодні ще є кошти для того, щоб купувати корми, сплачувати комунальні платежі та необхідні державні

податки. Понад 15 мільйонів гривень податків Миколаївський зоопарк перерахував до бюджету країни та міста. Це допомога Миколаївського зоопарку та людей у боротьбі за незалежність України. Особливу подяку хотілося б висловити Європейській асоціації зоопарків та акваріумів, яка з перших днів війни створила фонд зі збору коштів для зоопарків України. Їм вдалося зібрати

Зоопарк залишився без води

близько півтора мільйони євро. Частина цих грошей перераховано на спеціально створений Миколаївським зоопарком рахунок «УкрЗОО». Із цього рахунку надано допомогу практично всім зоопаркам та зооустановам України, у тому числі й Миколаївському зоопарку.

Крім того, фінансову підтримку Миколаївському зоопарку та зоопаркам України надали європейські зоопарки та установи, а також приватні особи з усього світу, які підтримували

Система зворотного осмосу

наш зоопарк, здійснюючи добровільний переказ коштів і купуючи квитки онлайн.

Під час бойових дій агресор зруйнував міський водозабір, що знаходився у Херсонській області на Дніпрі. 12 квітня через перебитий магістральний водогін Дніпро-Миколаїв у місті не стало централізованого водопостачання, що значно ускладнило і так непросте життя людей. У середині травня роботу водогону відновили, але з кранів потекла лише технічна вода, у якій усемеро перевищено норму солоності, не відповідають вимогам якості й інші показники. Питну воду у бочках привозили до зоопарку: комунальне підприємство Миколаївської міської ради «Миколаївелектротранс», міське комунальне підприємство «Миколаївводоканал», волонтери, військові. Також до розв'язання проблеми приєдналися й сусідні області, надавши водіїв з машинами для перевезення води. Воду до зоопарку привозили навіть із Одеси та Кропивницького. Зоопарк вдячний усім тим, хто рятував його цього місяця. Тоді міською владою було ухвалено рішення про

На територію зоопарку під час війни впало 8 ракет